

УДК 351.851:352:37.01'013/014(477.42)

О. В. Пастовенський

кандидат педагогічних наук, начальник управління
(управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації),

Мережева модель управління загальною середньою освітою

У статті розглянуто тенденції розвитку системи управління загальною середньою освітою. Зроблено висновок, що ефективності управління освітніми системами можна досягти на основі делегування управлінських функцій від державних до самоврядних, освітніх і громадських структур. Саме мережева громадських управлінських структур у поєднанні з вертикалями державних і самоврядних структур зможуть забезпечити освітнім системам можливості для активного розвитку.

Ключові слова: тенденції розвитку, міра різноманітності, принцип крихкості, державні, самоврядні, освітні, громадські структури, «розсіяна» інформація, інформаційний потік, мережеве управління, модель управління загальною середньою освітою.

Зміни в суспільному житті спричиняють пошук демократичних моделей управління загальною середньою освітою, забезпечення органічного поєднання в освітніх системах впливу державних і громадських структур.

Дослідженню цих процесів присвячені роботи таких авторів як Дж. Ст. Мілль, Д. Дьюї, Д. Конант, Р. Вестбрук, Е. Гутман, Е. Ентвістл, Т. Найт, А. Нейл, М. Барбер, В. Грабовський, І. Довбиш, Г. Єльнікова, О. Зайченко, Ю. Кавун, Л. Калініна, М. Комарницький, С. Королук, Г. Костюк, В. Князев, О. Марчак та ін.

Однак дотепер не достатньо повно розглянуто напрям необхідних змін в розподілі повноважень між державними і громадськими управлінськими структурами в загальній середній освіті в умовах розвитку соціальних систем.

Метою даної статті є проаналізувати тенденції змін в розподілі повноважень між державними, самоврядними, освітніми і громадськими структурами в умовах розвитку освітніх систем та розробити на цій основі модель громадсько-державного управління загальною середньою освітою.

Як відомо, здатність системи до розвитку забезпечується за рахунок зростання її міри різноманітності, під чим будемо розуміти число реально існуючих різних елементів системи, їх станів і зв'язків між ними [1]. Це стосується і соціальних систем – рух до спрощення пов'язаний з негативними для них наслідками, тобто, чим простіша система, тим нижча її здатність до розвитку. Це підтверджується досвідом радянського періоду: організаційне і змістовне спрощення суспільства радикально обмежило його інноваційний потенціал, що врешті призвело до розпаду системи.

Разом з тим, зі збільшенням міри різноманітності систем зростають вимоги до їх управлінських підсистем.

Одна з головних вимог до сфери управління випливає із принципу необхідної різноманітності (У. Ешбі), за яким тільки різноманітність може знищити різноманітність [2, с. 293-294]. У міркуваннях У. Ешбі для того, щоб суб'єкт (гравець) мав можливість адекватно реагувати на всі «ходи» об'єкта (партнера по грі), направити гру у бажане русло, він повинен мати у своєму арсеналі не менший запас варіантів власного ходу. Тобто, за У. Ешбі для досягнення ефективності управління різноманітність підсистеми, що управляє, має бути не меншою, ніж різноманітність керованої підсистеми. Щоразу, коли виникає невідповідність між застарілими управлінськими структурами і збільшеною мірою різноманітності керованої системи, відбувається неминуча втрата ефективності управління. Таким чином, управління може бути ефективним лише за умови, що підсистема, що управляє, по мірі різноманітності перевершує керовану.

Однак, соціальні системи нині динамічно розвиваються й ускладнюються, тому підсистемам управління потрібно на це адекватно реагувати і перебудовуватися відповідно до зростаючої різноманітності керованих підсистем. Причому, як випливає із закону необхідної різноманітності, створення простого і зручного механізму управління не тільки не забезпечить ефективного управління, а спричинить протилежний ефект і може дестабілізувати соціальну систему в цілому.

Тому можливі два шляхи вирішення проблеми приведення у відповідність різноманітностей керуючої і керованої підсистем: підвищення міри різноманітності управлінських структур і/або зниження міри різноманітності керованого об'єкта (соціальних систем).

Розглянемо запропоновані підходи детальніше.

По перше, підвищення міри різноманітностей управлінських систем може відбутися за рахунок кількісного розширення управлінських підсистем і збільшення числа управлінців. Однак громіздкий апарат неефективний як з точки зору збільшення необхідних на його утримання витрат, так і завдяки дії відомих законів Паркінсона, за якими чиновник множить підлеглих, а не ефективних управлінців-суперників

[3, с. 13]. Крім того, число вірогідних помилок в системі управління має експоненціальну залежність від кількості виконавців [4]. Тому розглянутий вище шлях є неефективним.

Іншим з можливих напрямів є організаційне ускладнення управлінських підсистем шляхом утворення нових підструктур, розподілу центрів управління по вертикалі і горизонталі тощо, оскільки чим різноманітніше підсистема управляє, тим ефективнішим є управління. Тобто, з підвищенням міри різноманітності органів державного і муніципального управління освітою їх можливості ефективно контролювати і впливати на розвиток освітніх процесів зростають. Однак потрібно відзначити, що існує фундаментальна межа підвищення міри різноманітності управлінських систем, яка визначається так званим «принципом крижкості доброго» – чим складніша організація штучної системи, тим більше вірогідна втрата її стійкості [4; 5, с. 30-32]. Тобто, для будь-яких штучно створених систем рівень різноманітності в порівнянні з аналогічними еволюційними системами є істотно нижчим. А значить, механізм управління, будучи системою штучною, не здатний породжувати нові стійкі форми більш високого порядку.

Тому вирішити проблему приведення у відповідність різноманітностей керуючої і керованої підсистем шляхом підвищення міри різноманітності управлінських структур є неможливим.

Не вирішить згадану проблему й організаційне та змістовне спрощення соціальних систем. Оскільки, як свідчить історичний досвід, саме це стало однією з причин краху соціалістичних країн, де спроба обмеження в розвитку соціальних інституцій і простота механізму державного управління, властива авторитарним режимам, увійшла в протиріччя з істотно збільшеною до 80-их років минулого століття мірою різноманітності їх суспільних систем.

Отже, єдиним надійним способом приведення у відповідність керуючих і керованих підсистем є передача частини управлінських функцій громадським структурам, які розвинулися еволюційним шляхом, а значить є стійкими (на відміну від штучно створених, що схильні до розпаду). Адже залучення громадських структур до управління системами фактично є входженням їх керуючого ядра до керуючої освітньої підсистеми, що тим самим збільшує міру різноманітності цієї керуючої підсистеми.

Розглянемо детальніше цей процес для освітніх систем.

Як відомо, в другій половині ХХ століття в країнах колишнього соціалістичного табору переважало державне управління загальною середньою освітою. У цей період центральними органами регламентувалися практично всі сторони життя навчально-виховних закладів. При цьому майже не враховувалися інтереси громадськості. Педагогічні ради, методичні об'єднання педагогів, батьківські збори, органи учнівського самоврядування, які за формою створювалися як громадські органи, також в значній мірі перебували під контролем адміністрацій навчальних закладів. Як стверджує історичний досвід, лише мінімальна частина управлінських рішень дійсно приймалися і реалізовувалися з урахуванням думки громадськості. Тобто, система загальної середньої освіти за своєю суттю була практично замкненою системою.

Разом з тим, з ускладненням суспільного життя, зокрема внутрішніх і зовнішніх процесів в освітніх системах, стала очевидно неефективність управління освітою, що зумовило передачу частини управлінських функцій самоврядним та громадським структурам, зокрема, радам навчальних закладів, піклувальним радам тощо. Це збільшило різноманітність керуючої підсистеми і забезпечило на певному етапі підвищення ефективності управління освітою.

Однак у результаті цього громадські структури, розірвавши фактичну замкненість освітніх систем, увійшли до їх складу, тим самим знову збільшивши міру різноманітності системи загальної середньої освіти в цілому.

А єдиним шляхом приведення керуючої підсистеми у відповідність зі збільшеною різноманітністю розширеної системи загальної середньої освіти і забезпечення ефективності управління, як розглядалося вище, може бути передавання наступної частини управлінських функцій самоврядним і громадським структурам, що знову розширить межі освітньої системи та її різноманітність і зумовить чергову передачу певних управлінських функцій громадським структурам тощо.

Схему приведення у відповідність керуючої і керованої підсистем загальної середньої освіти шляхом передачі управлінських функцій від керуючої підсистеми до громадських структур зображено на рис. 1, де: 1 – керуюча підсистема (керуючі підсистеми зафарбовано сірим кольором, насиченість якого спадає, що демонструє деконцентрацію управління); 2 – керовані освітні підсистеми; 3 – розширення освітніх керуючої і керованої підсистем за рахунок самоврядних і громадських структур, яким передається частина управлінських функцій; вектором → зображено напрям передачі управлінських функцій від керуючої підсистеми до самоврядних і громадських структур.

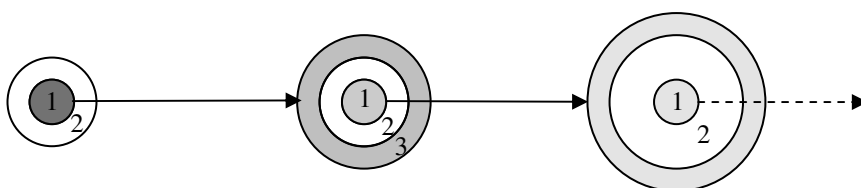


Рис. 1. Схема приведення у відповідність керуючої і керованої підсистем загальної середньої освіти шляхом передачі управлінських функцій від керуючої підсистеми до громадських структур

Отже, для підвищення ефективності управління загальною середньою освітою держава має делегувати частину повноважень освітнім і громадським структурам, відмовившись від здійснення управлінських функцій в галузі на регіональному і районному рівнях, що, крім всього, дасть можливість значно спростити державний управлінський апарат.

На нашу думку, державі доцільно обмежитися такою управлінською вертикаллю в загальній середній освіті: Президент України → Кабінет Міністрів України → Міністерство освіти і науки України, які мають здійснювати нормативно-правове регулювання відносин у системі загальної середньої освіти; визначати перспективи її розвитку; розробляти, впроваджувати і контролювати додержання Державного стандарту загальної середньої освіти, визначати нормативи фінансового, матеріально-технічного, програмного, науково-методичного, інформаційного забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів, норм та порядку організації харчування, медичного, транспортного обслуговування, типових переліків обов'язкового навчального та іншого обладнання тощо.

Основну частину повноважень в галузі загальної середньої освіти (зокрема, щодо розвитку мережі навчальних закладів, їх фінансування, створення необхідної матеріально-технічної бази, атестації і ліцензування закладів, призначення їх керівників, охорони здоров'я та харчування учнів, соціального захисту учасників навчально-виховного процесу тощо) державі доцільно делегувати місцевому самоврядуванню, оскільки представники виборних органів влади, які приймають рішення щодо освітніх питань, є безпосередньо відповідальними перед місцевою громадою, що їх обрала [6]. У системі самоврядних структур існує ефективний механізм впливу громадян на реалізацію освітньої політики: громадяни (виборці) → місцева рада → комісія з питань освіти → управління освіти → дирекція навчального закладу, тобто, свого роду «вертикаль», збудована знизу догори.

Разом з тим, як показує досвід європейських країн, місцевому самоврядуванню в свою чергу для підвищення ефективності управління загальною середньою освітою доцільно передати значну частину повноважень (особливо щодо організації навчально-виховного процесу, вибору змісту, форм і методів навчання і виховання, призначення та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, ефективного використання коштів) безпосередньо навчальним закладам.

Водночас, державним і самоврядним органам слід запровадити механізми контролю та підзвітності керівництва закладів, оскільки школи мають нести відповідальність за якість навчання. Такий контроль найефективніше можуть здійснювати громадські структури – об'єднання педагогів, батьків, учнів, творчі спілки, благодійні фонди, громадсько-патріотичні об'єднання тощо, які створювалися еволюційним шляхом (а не «зверху»), є стабільними, незалежними від бюрократичних впливів і в яких існує глибока зацікавленість в результатах навчання і виховання. Хоча, на нашу думку, безпосередня участь численних громадських структур в управлінні навчальними закладами ускладнить управлінський процес. Тому доцільніше, аби пропозиції освітян, батьків, учнів, громадських організацій узагальнювалися відповідно педагогічними, батьківськими, учнівськими, піклувальними радами, а потім надавалися до громадських управлінських структур – рад навчальних закладів.

Ураховуючи сучасну законодавчу та нормативну базу в сфері управління загальною середньою освітою [7; 8; 9; 10; 11; 12], нинішній стан розвитку демократичних традицій в Україні пропонуємо варіант розподілу повноважень між державними, самоврядними, освітніми і громадськими структурами, що, на нашу думку, сприятиме розвитку громадсько-державного управління галуззю та підвищенню її ефективності.

Державні структури: визначення перспективи розвитку галузі; здійснення нормативно-правового регулювання відносин у системі загальної середньої освіти; розроблення, впровадження і контроль за додержанням Державного стандарту загальної середньої освіти; визначення нормативів фінансового, матеріально-технічного, програмного, науково-методичного, інформаційного забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів, норм та порядку організації харчування, медичного, транспортного обслуговування, соціального захисту дітей з особливими потребами, типових переліків обов'язкового навчального та іншого обладнання (в тому числі корекційного); розроблення порядку оплати праці, атестації, відзначення педагогічних працівників.

Самоврядні структури: визначення потреби у загальноосвітніх навчальних закладах, удосконалення їх мережі, утворення закладів нового типу, створення міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, центрів дитячої та юнацької творчості, вечірніх шкіл, класів, груп з очною, заочною формою навчання, організація складання іспитів екстерном; сприяння задоволенню освітніх запитів національних меншин, які проживають у районі; закріплення за навчальними закладами території обслуговування, контроль виконання вимог щодо навчання дітей шкільного віку; допомога у влаштуванні дітей-сиріт і неповнолітніх, які не мають належних умов виховання у сім'ях, до інтернатних закладів, в сім'ї під опіку, на усиновлення; захист особистих і майнових прав неповнолітніх; затвердження та реєстрація статутів загальноосвітніх навчальних закладів; атестація і ліцензування навчальних закладів; забезпечення навчальних закладів фінансовими та матеріально-технічними ресурсами; затвердження кошторисів закладів, погодження структури навчального року, тривалості навчального тижня, режиму діяльності навчальних закладів, робочих навчальних планів і

програм, профілів навчання, предметів для поглибленого вивчення, планів інноваційної діяльності; підтримка і розвиток обдарованих дітей, проведення олімпіад, змагань, конкурсів тощо; контроль за дотриманням закладами державних вимог щодо змісту, рівня і обсягу освітніх послуг, інспектування навчальних закладів; координація роботи навчальних закладів щодо запобігання бездоглядності та правопорушенням серед неповнолітніх; забезпечення соціального захисту учасників навчально-виховного процесу, організація харчування, транспортного та медичного обслуговування учнів; створення необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, призначення радою на основі подання органів громадського управління керівників навчальних закладів; будівництво шкіл, сприяння їх раціональному розміщенню, контроль за використанням капітальних вкладень; сприяння перепідготовці та підвищенню кваліфікації педагогічних працівників; подання статистичної звітності про стан і розвиток освіти в районі, організація, збирання та опрацювання інформації, формування банку даних.

Навчальні заклади: визначення структури навчального року, тривалості навчального тижня, режиму роботи закладу; вибір робочих навчальних планів і програм, профілів навчання, предметів для поглибленого вивчення, підручників; видача документів про освіту встановленого зразка; організація-навчально-виховного процесу, інноваційної діяльності, підтримка і розвиток обдарованих дітей, проведення олімпіад, змагань, конкурсів тощо; забезпечення функціонування української мови як державної, надання можливостей вивчати рідну мову чи навчатись нею; координація роботи закладу, сім'ї та громадськості, пов'язаної з навчанням та вихованням дітей, організацією їх дозвілля; організація фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи; сприяння діяльності дитячих та молодіжних організацій, творчих об'єднань, товариств; здійснення професійної орієнтації учнів; забезпечення соціального захисту дітей, організація харчування, транспортного та медичного обслуговування учнів, оздоровчих заходів, психологічного супроводу; створення безпечних та нешкідливих умов навчання, фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя школярів, дотримання правил техніки безпеки, протипожежної безпеки і санітарного режиму; забезпечення учнів та педагогів підручниками, посібниками, методичною літературою, засобами навчання; формування замовлення на видання підручників, літератури, навчальних програм, бланків документів про освіту; прогнозування потреби у педагогічних кадрах, призначення працівників на посади, підвищення їх кваліфікації; атестація у межах компетенції; нагородження, встановлення надбавок, сприяння наданню педагогічним працівникам пільг, їх соціальному захисту; підготовка до нового навчального року, до роботи в осінньо-зимовий період, здійснення поточного та капітального ремонту приміщень; уведення в дію нових приміщень, комплектування закладу меблями, обладнанням; внесення пропозицій щодо фінансування закладу, аналіз використання коштів; створення фонду загального обов'язкового навчання, залучення додаткових коштів; інформування населення про результати роботи та перспективи розвитку закладу; взаємодія з органами громадського самоврядування; забезпечення розгляду звернень громадян, врахування позитивних пропозицій, вжиття заходів до усунення недоліків.

Органи громадського управління (рада навчального закладу): затвердження структури навчального року, тривалості навчального тижня, режиму діяльності навчальних закладів, робочих навчальних планів і програм, профілів навчання, предметів для поглибленого вивчення, планів інноваційної діяльності, переліку підручників; погодження кошторисів видатків; внесення на розгляд місцевої ради кандидатури на посаду керівника закладу, погодження призначення педагогічних працівників; внесення пропозицій щодо стимулювання праці педагогів; надання пропозицій щодо покращення навчально-виховного процесу, залучення до його організації зацікавлених структур і осіб, підтримка і розвиток обдарованих дітей, сприяння в проведенні олімпіад, змагань, конкурсів тощо; контроль за організацією харчування, оздоровчих заходів, транспортного та медичного обслуговування учнів, створенням безпечних та нешкідливих умов навчання, фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, дотриманням правил техніки безпеки, протипожежної безпеки і санітарного режиму, сприяння в додатковому фінансуванні закладів.

Разом з тим, як зазначалося вище, рада навчального закладу зможе забезпечити ефективний громадський контроль за якістю освітніх послуг лише у співробітництві з громадськими структурами, зацікавленими у підвищенні рівня навчання – педагогічними, учнівськими батьківськими, піклувальними радами, педагогічними товариствами, творчими спілками, благодійними фондами, радами ветеранів, молодіжними асоціаціями тощо.

Вільний обмін інформацією між всіма зацікавленими громадськими структурами щодо реальних освітніх потреб громадян, пропозицій стосовно можливих шляхів їх задоволення, а також рівня задоволення цих потреб конкретним навчальним закладом сприяє реалізації управлінських функцій контролю і вибудовується за принципом мережевого, яке в нинішніх умовах розвитку Інтернету визнано найефективнішим.

Мережі мають значну перевагу перед традиційними ієрархічно організованими структурами, оскільки є рухливими і адаптивними, здатними розвиватися разом зі своїм оточенням. Такі характеристики як незалежність членів мережі; об'єднуюча мета; добровільність зв'язків; множинність лідерів і рівнів взаємодії забезпечують у мережах найвищий рівень організації соціальних дій, що здатний забезпечити досягнення синергетичного ефекту [13], тому з розвитком суспільства мережеве управління набудатиме все більшого і більшого поширення.

Це стосується й освітніх мереж. Проте варто зауважити, що мережеве управління, зокрема в освіті, не можна сформувати штучно, зверху, за допомогою навіть найдосконаліших схем і алгоритмів. Воно має розвинути внаслідок еволюційних процесів, шляхом кооперації, самоорганізації та саморозвитку громадських структур, у тому числі, на основі інтенсифікації обміну інформацією між ними.

Однак, як стверджує відомий австрійський філософ Ф. А. фон Хайек, інформація у суспільстві «розсіяна» серед людей, і кожен індивід має частину цих знань, що досить часто носять неформальний, інтуїтивний характер [14]. Причому, розсіяність інформації визначається не лише тією обставиною, що вона розпорошена між окремими членами суспільства, а й тим, що вона часто перебуває в інтуїтивній, невербалізованій формі і усвідомлюється лише в процесі конкретної діяльності [15; 16]. В освітніх системах «розсіяною» інформацією є дані про реальні освітні потреби як окремих людей (учнів, батьків, педагогів), так і громадських організацій, державних і самоврядних структур тощо, а також пропозиції щодо можливих шляхів їх задоволення. Тому вирішальну роль для успішного функціонування освітніх систем має їх здатність ефективно збирати і обробляти цю «розсіяну» інформацію, причому, саме на основі спільної, зокрема управлінської, діяльності, спрямованої на забезпечення сталого розвитку загальної середньої освіти.

Як зауважує М Кастельс, в сучасному світі влада потоків інформації переважає над потоками влади [17]. Причому, саме мережева організація найбільше підходить для адекватної обробки потоків інформації, без чого неможливе ефективне управління системами.

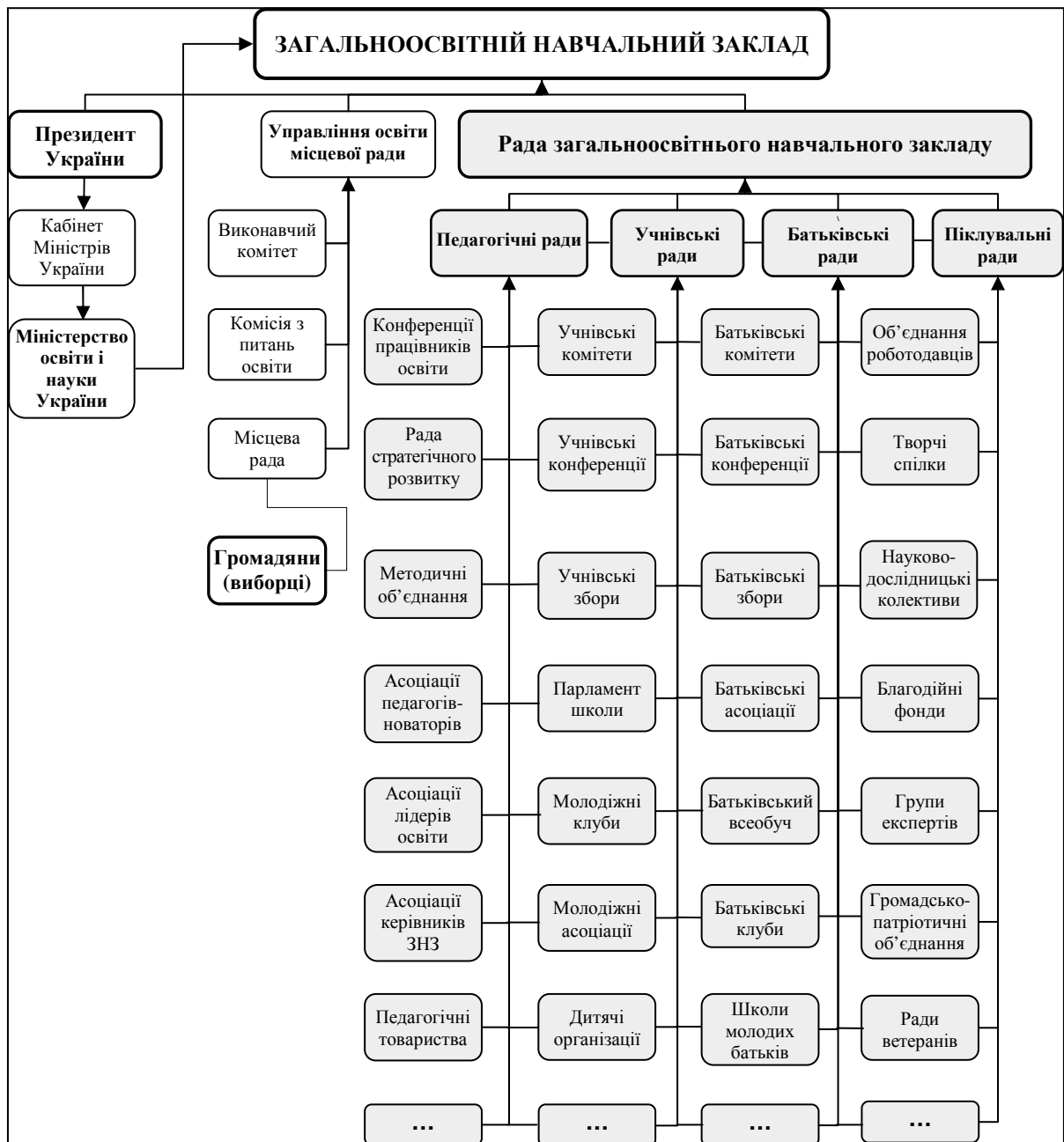


Рис. 2. Мережева модель управління системою загальної середньої освіти

У мережі кожна підсистема чи елемент (актори) можуть бути зв'язані з іншими. Якщо кількість акторів – n , то максимальне число зв'язків між двома акторами N_{\max} є таким:

$$N_{\max} = C_n^2 = \frac{n!}{2!(n-2)!} = \frac{n*(n-1)}{2}.$$

Відповідно, максимальна кількість інформаційних потоків (зважаючи на їх двосторонню спрямованість) дорівнює $K_i = n*(n-1)$, що значно більше від кількості інформаційних потоків в ієрархічних системах, де підсистеми зв'язані лише з керуючою підсистемою.

Таким чином, внаслідок мережевого характеру взаємодій інформаційні потоки у громадських структурах значно інтенсифікуються, що є характерним для громадсько-державного управління соціальними системами. Тобто, мережевий характер управління в системі громадських структур забезпечує динамічний розвиток громадсько-державного управління загальною середньою освітою в цілому.

Тому, на нашу думку, найефективнішою моделлю громадсько-державного управління загальною середньою освітою може бути мережева, яка зображена на рис. 2.

Зважаючи на наведене вище, можна зробити висновок, що саме мережева взаємодія громадських управлінських структур у поєднанні з владною вертикаллю державних структур, збудованою згори донизу, і вертикаллю самоврядних, збудованої знизу догори, надасть системі управління загальною середньою освітою необхідної міри різноманітності і забезпечить освітнім системам як стійкість так і можливості для активного розвитку.

Список використаної літератури

1. Шабров О. Ф. Социальное разнообразие как фактор эффективной политики в современном мире / О. Ф. Шабров // Тезисы докладов. V Всероссийский конгресс политологов «Изменения в политике и политика изменений: Стратегии, институты, акторы». Москва, 20-22 ноября 2009 г. – М.: Российская ассоциация политической науки, 2009. – С. 462-464.
2. Эшби У. Р. Введение в кибернетику: Пер. с англ. / У. Р. Эшби. – М.: Издательство иностранной литературы, 1959. – 432 с.
3. Паркинсон С. Н. Законы Паркинсона: Сборник: Пер. с англ. / Сост. и авт. предисл. В. С. Муравьев / С. Н. Паркинсон. – М.: Прогресс, 1989. – 448 с.
4. Шабров О. Ф. Государственное управление в России: проблемы эффективности [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://shabrov.info/Statji/gos_upr.htm.
5. Арнольд В. И. Теория катастроф. – 3-е изд. доп. / В. И. Арнольд. – М.: Наука. Гл. ред. физ.-мат. лит., 1990. – 127 с.
6. Шкільний бюджет: навч.-метод. посіб. для кер. освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011. – 156 с.
7. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
8. Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 05.02.2001 № 45, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2001 р. за № 146/5337 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://shkola.ua/document/index/page6>.
9. Примірне положення про батьківські комітети (ради) загальноосвітніх навчальних закладів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 02.06.04 № 440 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://shkola.net.ua/view.php?doc=22092007121119>.
10. Примірне положення про раду загальноосвітнього навчального закладу, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 27 березня 2001 р. № 159 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://shkola.ua/document/index/page6>.
11. Типове положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 1999 р. № 347 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uazakon.com/document/spart92/inx92502.htm>.
12. Типове положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. № 1326 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1326-2000-%D0%BF>.
13. Чучкевич М. М. Основы управления сетевыми организациями / М. М. Чучкевич. – М.: Изд-во Института социологии, 1999. – 38 с.
14. Хайек Ф.А. Дорога к рабству: Пер. с англ. / Ф. А. Хайек. – М.: «Экономика», 1992. – 176 с.
15. Пастушенко Р. Чи потрібний громадський компонент в управлінні освітою? [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://fio.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=697:2009-04-07-21-48-05&catid=35&Itemid=113.
16. Свідзинський А. Самоорганізація і культура [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://dsl.sf.ukrtel.net/biblio/index.php?a_id=1&r_id=3.

17. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/kastel/intro2.php.

Матеріал надійшов до редакції «___» березня 2012 р.

Пастовенский А. В. Сетевая модель управления общим средним образованием

В статье рассмотрены тенденции развития системы управления общим средним образованием. Сделан вывод, что эффективности управления образовательными системами можно достичь на основе делегирования управленческих функций от государственных к самоуправленческим, образовательным и общественным структурам. Именно сеть общественных управленческих структур в сочетании с вертикалями государственных и самоуправленческих структур смогут обеспечить образовательным системам возможности для активного развития.

Ключевые слова: тенденции развития, мера разнообразия, принцип хрупкости, государственные, самоуправленческие, образовательные, общественные структуры, «рассеянная» информация, информационный поток, сетевое управление, модель управления общим средним образованием.

Pastovensky O. V. The Network Model of Secondary Education Management

The developmental tendencies of secondary education management system are considered in the article. The conclusion is made, that an effective management of the educational systems can be attained on the basis of delegation of administrative functions from state to self-governmental, educational and public structures. It is the network of public administrative structures in combination with the vertical lines of state and self-governmental structures that can provide the educational systems the possibility for active development.

Keywords: the developmental tendencies, the variety measure, the principle of fragility, state, self-governmental, educational, public structures, «dissipated» information, information stream, network management, the model of secondary education management.